

INTERVIEW

Het beest in de bek kijken

INTERVIEW

In haar voorstelling *Wij* vraagt de stand-up filosoof Laura van Dolron zich af wat we bedoelen als we 'wij' zeggen. Haar politieke en persoonlijke speech is nu ook in boekvorm verschenen. We spraken met Laura over haar werkwijze en de onderwerpen uit haar boek.

Door **Justin Waerts**

Je wordt stand-up filosoof genoemd. Wat is dat?

'Toen ik op de Toneelacademie Maastricht zat, maakte ik voorstellingen waarbij mensen als zichzelf op het podium stonden. Dat was het uitgangspunt, mensen die hardop nadachten. In het café ging het vervolgens over de vraag of mijn voorstellingen theater waren of niet. Dat vond ik zulke oninteressante labelgesprekken. Na veel gedram heb ik een keer geroepen: 'weet ik veel, *stand-up philosophy* ofzo.' Het begon als grap. Toen ik dat later in een interview zei, werd het meteen opgepikt. Het was vooral bedoeld als woord waarmee ik fris de wereld in kon gaan.'

Wat is het verschil tussen jouw voorstellingen en cabaret?

'Er zitten minder grappen in mijn voorstellingen. Ook het verlangen naar de grap is minder groot. Ik heb gewoon gedachten waar mensen soms om moeten lachen. Maar voor mij zijn het gedachten, geen grappen.'

Alles heeft met verwachting te maken?

'Vooral met het wegnemen ervan. Ik maak vaak naïeve, open

opmerkingen – zo open dat mensen erom moeten lachen. Emilio Guzman (Laura is zijn regisseur – red.) kan bijvoorbeeld zeggen: "In dit stukje moeten nog wat grappen." Zo werk ik niet. Als ik eenmaal op het podium sta, dan komen er vanzelf meer grappen bij. Het is fantastisch om vierhonderd mensen aan het lachen te maken. Zeker als dat niet van tevoren gepland is.'

Hoe kwam je op het idee voor *Wij*?

'In het theater moet je ver van tevoren een titel voor je voorstelling hebben. Ik weet alleen nooit wat ik ga maken. Ik verzin



Laura van Dolron

'Bij mijn vorige show, *Liefhebben*, deed ik hetzelfde. Toen wilde ik een warme, helende voorstelling maken. Ik probeerde daar met taal iets positiefs te creëren.'

dus vaak eerst een titel, een kapstok waar van alles onder kan. Bij mijn vorige show, *Liefhebben*, deed ik hetzelfde. Toen wilde ik een warme, helende voorstelling maken. Ik probeerde daar met taal iets positiefs te creëren. Met *Wij* wilde ik hetzelfde in taal teweegbrengen. Het bleek alleen lastiger dan ik dacht.'

Wat gebeurde er?

'Ik was dat zachte een beetje beu. *Liefhebben* heb ik twee jaar gespeeld. De echte wereld kwam daardoor in een schril daglicht te staan. Ik heb inmiddels een dochter. Voor die tijd was ik zo'n beetje Alice in Wonderland. Nu ik zelf zo'n engeltje heb rondlopen, krijg ik het gevoel dat ik daar iets tegenover moet stellen. Alsof ik haar moet beschermen. Mijn dochter is zo ontzettend vol van vertrouwen, ze gelooft dat de wereld mooi is, en iedereen lief. Ik wilde me niet tot de tanden toe bewapenen, maar ik had wel behoefte aan een kritische blik.'

Wilde je meteen een boek van de voorstelling maken?

'Ik hoor vaak dat mensen de oneliners uit mijn voorstellingen willen onthouden. Mijn boeken zijn dus ook een beetje voor het publiek van mijn voorstellingen. Ik zie ze als kleine vredessol-daatjes, die ik na mijn voorstellingen de wereld in stuur, terwijl ik zelf thuis rompertjes vouw. Dat is tegelijk een heel eng idee.'

Hoezo?

'Mijn voorstellingen zijn elke avond anders. Soms zeg ik iets anders, of het publiek reageert niet zoals verwacht. Op een podium zet je alles in om mensen te laten begrijpen dat het ertoe

LAURA VAN DOLRON

‘In mijn boek plaats ik de vluchteling tegenover ons als de ander. We denken vaak dat we in de war raken door anderen, maar je raakt juist in de war als je anderen buitensluit.’

doet. Een boek is een vast gegeven. Het is eng om woorden achter te laten op papier, om zelf niet aanwezig te zijn om het belang ervan te benadrukken.’

Wie zijn ‘wij’ in je boek?

‘Dat is juist mijn zoektocht geweest. Ik denk dat *Wij.* gaat over de rijke westerling die zonder oorlog is opgegroeid. Die pijn beangstigend vindt, omdat het leven bijna geen lijden meer kent. Natuurlijk weet ik dat er Nederlanders zijn die diep in de shit zitten. Maar mijn boek gaat vooral over mijn theaterpubliek. Dat was tegelijk de kritiek die ik kreeg van een recensent, die zei dat het te veel over de mensen in de zaal ging. De rijke, verwende, *Vrij Nederland*-lezende persoon. Ik vind dat soms een beetje vermoeiend. Ik richt me toch op het publiek dat naar mij komt kijken? Waarom moet je je als linkse, geëngageerde kunstenaar tot de PVV-stemmer richten, maar zegt niemand tegen Frans Bauer dat hij ook in het Concertgebouw moet zingen?’

Hoe zou je onze identiteitscrisis omschrijven?

‘We kennen de schreeuwende wanhoop van oorlog niet. Dat is voor mij de kern. In mijn boek plaats ik de vluchteling tegenover ons als de ander. We denken vaak dat we in de war raken door anderen, maar je raakt juist in de war als je anderen buitensluit. Omdat je dan niets meer hebt om je toe te verhouden. Mijn boek is een pleidooi voor het zoeken, voor het niet-weten.’

Wordt het juist geen tijd om



Laura van Dolron

voor onze idealen te vechten?

‘Je kunt je afvragen of vechten de juiste manier is. Als mensen agressief zijn, moet je er misschien iets anders tegenover zetten. Trump daagt Amerika enorm uit, zodat mensen, media en bedrijven zich beginnen te verdedigen. Ik ben benieuwd of wij hetzelfde zullen doen, stel dat Wilders aan de macht komt. Wij zwelgen iets meer in zelfhaat.’

Waar ligt dat aan?

‘Nederlanders zijn trots op het feit dat zij niet trots zijn. Dan wordt het wel heel lastig. Zelfkritiek is een groot goed, maar bij ons is het onderhuids geworden. We vinden het heel normaal om achter een muurtje weg te duiken als we in het buitenland Nederlanders tegenkomen. Als je Marine Le Pen hoort, die pleit voor een trots Frankrijk, dan denk je: die gedachte ontbreekt hier. We zouden trotser moeten zijn. Nu vind ik dat populistten in Europa niet echt verder komen in

het concreet maken van dat verhaal. Daar zit juist het probleem. Waarop moeten we trots zijn? Als je niet trots op jezelf bent, is het wel zo fijn om iets te hebben waar je tegenop kijkt. God is er niet meer, dat is het hele probleem.’

Dat zei Nietzsche meer dan honderd jaar geleden ook.

‘Ja, wat blijft er over als je God wegneemt? Hartstikke leuk dat je heilige huisjes omverschopt, maar het was ook leuk geweest als er iets anders voor in de plaats kwam. Nu zitten we een beetje glazig naar elkaar te kijken. Ik heb het voordeel dat mijn voorstellingen goed lopen, misschien wel omdat er minder kerken zijn. Ook cabaretiers springen in dat gat. Het blijft alleen lastig om ergens volledig in te geloven. Maar we moeten op zoek blijven gaan. Of zoals René Gude zei: we moeten het beest in de bek kijken. En niet te snel met oplossingen willen komen.’

KAMBERCH & BUDIMONTZEVES



Laura van Dolron, *Wij.*, Uitgeverij ISVW, 120 pagina's (€ 14,50)